

1. ΤΑ ΠΛΕΟΝ ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 30/12/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 30/12/2023

Σελίδα: 3

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΤΑ ΝΕΑ 3

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ
30-31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

Τουρκία

ΙΩΑΝΝΗΣ
Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Μπιλκεντ και επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας του **EVIAMEN**

Προβλέψεις για το 2024

Τα πλέον κρίσιμα ζητήματα

Η εδραίωση της ηγεμονίας του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν υπήρξε η σημαντικότερη πολιτική είδηση του 2023. Ούτε οι οδυνηροί σεισμοί της 6ης Φεβρουαρίου 2023, ούτε η πρωτοφανής κινητοποίηση της αντιπολιτεύσεως ήρκεσαν για την αλλαγή του πολιτικού σκηνικού της Τουρκίας. Παρά την απογοήτευση για την ελλιπή προετοιμασία και την καθυστερημένη κινητοποίηση του τουρκικού κρατικού μηχανισμού μετά τους σεισμούς, η τουρκική κοινή γνώμη επέμεινε να θεωρεί τον τούρκο πρόεδρο ως τον καταλληλότερο μεταξύ των υποψηφίων να διαχειρισθεί τις κρίσεις αυτές, ακόμη και αν τον θεωρούσε υπεύθυνο για αυτές. Η επέτειος της εκατονταετηρίδας της Δημοκρατίας της Τουρκίας την 29η Οκτωβρίου 2023 πέρασε σχεδόν απαρατήρητη, καθώς η τουρκική κυβέρνηση προσπαθούσε να κεφαλαιοποιήσει τα αντιδυτικά αντανακλαστικά της τουρκικής κοινής γνώμης την επαύριον των τραγικών γεγονότων περί τη Γάζα.

Εν τω μεταξύ οι εξελίξεις στη δική απαγόρευση του φιλοκουρδικού Δημοκρατικού Κόμματος των Λαών (Halkların Demokratik Partisi-HDP) οδήγησαν στην απόφαση μεταφοράς των δραστηριοτήτων του κόμματος υπό τη στέγη νέου πολιτικού σχηματισμού. Το Κόμμα Πρασίνων και Αριστερού Μέλλοντος (Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi-Yeşil Sol Parti-YSP) το οποίο μετονομάστηκε σε Κόμμα της Ισότητας και της Δημοκρατίας των Λαών (Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi-HEDEP-DEM) επέτρεψε την προστασία των θεσμικών συμφερόντων του κουρδικού πολιτικού κινήματος, καθώς ο νέος πολιτικός σχηματισμός δεν μπορούσε να διοικηθεί βάσει των παλαιών δικογραφιών.

Το στοίχημα των δημοτικών εκλογών

Οι δημοτικές εκλογές του Μαρτίου 2024 θα αποτελέσουν ορόσημο για την τουρκική αντιπολίτευση. Η ήττα του συνασπισμού της αντιπολιτεύσεως υπό τον Κεμάλ Κιλνιζντάρουλου υπήρξε βαριά. Επιτάχθηκε από τη μετεκλογική διάλυση του συνασπισμού και την απόφαση του «Καλού Κόμματος» (Yeni Parti-YP) να συμμετάσχει αυτόνομο στις δημοτικές εκλογές με δικούς του υποψηφίους. Αξίζει να θυμηθεί κανείς ότι η εκλογή Ιμάμογλου και Γιαβάζ στις εκλογές του Μαρτίου 2019 κατέστη εφικτή λόγω της ευρείας συμμαχίας αντιπολιτευόμενων δυνάμεων. Η επανάληψη αυτής της επιτυχίας θα είναι πολύ δυσχερέστερη χωρίς αυτήν τη συμμαχία. Οι δύο δήμαρχοι θα πρέπει να επιβεβαιώσουν τη δημοφιλία τους σε όλο το πολιτικό φάσμα παρά τα πληγμένα τα οποία υπέστη ο συνασπισμός της αντιπολιτεύσεως κατά τις προεδρικές και βουλευτικές εκλογές του Μαΐου 2023. Ιδίως η πιθανή επανεκλογή Ιμάμογλου στον μητροπολιτικό δήμο της Κωνσταντινούπολης θα τον εδραιώσει ως τον φυσικό ηγέτη της αντιπολιτεύσεως και θα εδραιώσει το μοντέλο της «διάρχιας» το οποίο φαίνεται να έχει επιλεγεί μετά την πρόσφατη εκλογή του Οζγκιούρ Οζέλ στην ηγεσία του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος (Cumhuriyet Halk Partisi-CHP).

Επανεκκίνηση των σχέσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες

Η επανεκκίνηση των διπλωματικών σχέσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες εμφανίσθηκε ως μία των προτεραιοτήτων της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής μετά τη νίκη Ερντογάν στις διπλές εκλογές του Μαΐου 2023. Έτσι εξηγείται και η προσπάθεια της Τουρκίας

να αποκλιμακώσει την ένταση στις σχέσεις της με την Ελλάδα, το Ισραήλ και άλλους συμμάχους των Ηνωμένων Πολιτειών. Η κύρωση από την τουρκική Βουλή της συμβάσεως για την ένταξη της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ σε συνδυασμό με την έγκριση της προμήθειας αεροσκαφών F-16 νέας τεχνολογίας θα αποτελέσει ένα πρώτο βήμα καλής θέλησεως, ωστόσο υπάρχει πληθώρα ζητημάτων προς συζήτηση με το Ουκρανικό και το Παλαιστινιακό να βρίσκονται στην κορυφή του καταλόγου. Ενδιαφέρον θα έχει και η στάση της Τουρκίας ενόψει των προεδρικών εκλογών στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η πιθανή επανεκλογή του Ντόναλντ Τραμπ θα παρουσιασθεί ως ευκαιρία να αποκατασταθούν πλήρως οι σχέσεις Ηνωμένων Πολιτειών και Τουρκίας. Η επιστροφή στο πρόγραμμα συμπαραγωγής αεροσκαφών F-35 θα είναι το κυριότερο αίτημα της Τουρκίας.

Πρωτοβουλία για ίδρυση νέων διεθνών οργανισμών

Η διεκδίκηση ηγετικού ρόλου μεταξύ των «ανερχόμενων δυνάμεων» αποτελεί μία από τις ομοιογενείς φιλοδοξίες του προέδρου της Τουρκίας. Σε αυτά τα πλαίσια εντάσσεται και η συστηματική κριτική εναντίον του διεθνούς συστήματος ασφαλείας και οικονομικής αναπτύξεως όπως αυτό έχει ιδρυθεί μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Η φράση «ο κόσμος είναι μεγαλύτερος από τους πέντε» αναφέρεται στην προνομιακή θέση που απολαμβάνουν τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και την ανικανότητα των Οργανισμών να υπερβεί το βέτο οιοσδήποτε των πέντε μόνιμων μελών. Η άσκηση δημεύσης κριτικής στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών λόγω της ανικανότητάς του να διαχειρισθεί αποτελεσματικά μείζονες ανθρωπιστικές κρίσεις όπως αυτήν στη Γάζα είναι πιθανόν να συνοδευθεί και με ένα περαιτέρω βήμα: την ίδρυση νέων διεθνών οργανισμών με σκοπό την προαγωγή της διεθνούς ειρήνης και οικονομικής αναπτύξεως στους οποίους οι ανερχόμενες δυνάμεις θα ασκούν αυξημένο ή πλήρη έλεγχο. Η ιδέα συζητείται

Η διεκδίκηση ηγετικού ρόλου μεταξύ των «ανερχόμενων δυνάμεων» αποτελεί μία από τις ομοιογενείς φιλοδοξίες του προέδρου της Τουρκίας. Σε αυτά τα πλαίσια εντάσσεται και η συστηματική κριτική εναντίον του διεθνούς συστήματος ασφαλείας και οικονομικής αναπτύξεως όπως αυτό έχει ιδρυθεί μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου

Ενας άνδρας ανεμίζει τη σημαία της Τουρκίας κατά τη διάρκεια συλλαλητηρίου για τη Δημοκρατία και τους Μάρτυρες, που διοργανώθηκε από τον πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν

εδό και χρόνια, χωρίς, ωστόσο, να υπάρχουν συγκεκριμένα βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση. Είτε η υποστήριξη της οικονομικής αναπτύξεως είτε η προστασία της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας θα μπορούσαν να αποτελέσουν το αντικείμενο μιας πρωτοβουλίας η οποία θα απευθυνόταν κυρίως προς την Κίνα, την Ινδία και τα κράτη του Κόλπου. Ακόμη και αν αυτή η πρωτοβουλία συνοδεύεται από διαβεβαιώσεις ότι η Τουρκία θα παρέμεινε μέλος και θα τηρούσε τις συμβατικές της υποχρεώσεις έναντι του ΟΗΕ και των άλλων οργανισμών που διέπουν το διεθνές σύστημα, θα αποτελούσε συμβολικός ακόμη ένα βήμα για τη διεκδίκηση της στρατηγικής αυτονομίας της Τουρκίας και την απεξάρτησή της από το δυτικό σύστημα ασφαλείας. Η επιτυχία, ωστόσο, ενός τέτοιου εγχειρίματος προϋποθέτει τη συμμετοχή ικανού αριθμού κρατών από την πέραν της Δύσεως παγκόσμια κοινότητα, τα οποία θα ήταν επίσης διατεθειμένα να διαθέσουν σημαντικούς οικονομικούς, διπλωματικούς και στρατιωτικούς πόρους για την επιτυχία του εγχειρίματος, πράγμα καθόλου εύκολο.